

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Mens D. Thomæ aperitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

§. II.

Referuntur testimonia SS. Patrum.

PLura solent adduci SS. Patrum testimonia, quæ non urgent Adversarios, quia explicantur de præsentia objectiva, ideoque ea omittam, & solum hic referam ea quæ in hoc sensu explicari non possunt.

212. In primis ergo D. Augustinus realem futurorum in æternitate præsentiam, variis in locis clarè expressit: nam lib. 11. Confess. cap. 10. hæc scripsit: *Quis tenebit cor, & figet illud, ut paulatim rapiat splendorem semper stantis æternitatis, & comparet cum temporibus nunquam stantibus, & videat esse incomparabilem; nec præterire quidquam in æternitate, sed totum esse præsens.* Et super Psal. 101. exponens illa verba: *In generationem & generationem anni tui, sic ait: Æternitas ipsa Dei substantia est, quæ nihil habet mutabile. Nihil ibi est præteritum, quasi non sit, nihil est futurum, quasi nondum sit, sed quidquid ibi est, non nisi est.* Et 5. de Trinit. cap. 16. *Apud Deum, nec præterita transferunt, & futura jam facta sunt.*

Deinde Gregorius Magnus 12. Moralium cap. 1. sic ait: *Apud omnipotentem Deum, etiam labentia stant.* Et Bernardus Serm. 86. in Cant. loquens de natura Dei, et usque æternitate: *Tempora (inquit) sub ea transeunt, non eis futura non expectat, præterita non recogitat, præsentia non experitur, experientia scilicet transeunte.*

Item Petrus Damianus Epist. 4. de omnipotentia cap. 8. hæc scribit: *Omnia quæ apud nos elabendo discurrunt, & per temporum vicissitudines se variant, apud illud hodie (æternitatis) stant, & immobiliter perseverant. In illo hodie dies ille adhuc immobilis est, in quo mundus iste sumpsit originem: in illo iam & ille nihilominus est, in quo judicandus est, per æterni iudicii æquitatem.*

Richardus à S. Victore libro 2. de Sancta Trinitate cap. 3. *Sicut inquit eorum quæ nondum sunt, nihil est Deo futurum, sic eorum omnium quæ iam non sunt, nihil est præteritum: sic eorum omnium quæ iam præsentia sunt, nihil est ei transitorium.*

Denique Anselmus in opusculo de Concordia docet, quod sic tempus præsens continet omnia, etsi longissimis locorum intervallis inter se distat; ita æternitas reipsa continet omnia tempora, & quæ continentur in illis, etsi longissimis intervallis inter se sint distincta. Et ibidem ait: *Æterno præsentia simul clauditur omne tempus, & quæ sunt in quolibet tempore.* Paucis hæc, sed acutè conclusit Marius Victor, initio libri primi Cosmopæia; ubi de æternitate ait:

*Et quidquid temporavolvunt,
Præsens semper habet.*

213. Nec valet communis responsio Adversarium, qui dicunt SS. Patres in his locis, non loqui de præsentia reali, sed tantum de objectiva. Nam contra primò: SS. Patres loquuntur de præsentia quæ convenit rebus ratione æternitatis, prout est attributum quoddam, distinctum virtualiter à scientia & intellectu, aliisque perfectionibus divinis: Ergo loquuntur de præsentia reali & physica, non verò de intentionali & objectiva. Consequentia patet, æternitas enim, ut est speciale attributum, à scientia & cognitione virtualiter distinctum, non potest tribuere rebus

A futuris præsentiam purè objectivam; hæc enim illis solum convenit, ratione scientiæ & cognitionis, non verò ratione æternitatis.

Secundò, SS. Patres locis relatis non solum affirmant futura esse Deo præsentia, sed etiam negant absolute esse aliquid futurum respectu Dei: At ex præsentia objectiva non tollitur ratio absoluta futuritionis, sed ex physica tantum, & reali, ut per se patet: Ergo non loquuntur de præsentia objectiva, sed de physica & reali.

Tertiò, SS. Patres negant in Deo esse propriam præsentiam, eò quod omnia, quæ sunt nobis futura, sint illi præsentia in sua æternitate: Ergo non loquuntur de præsentia solum objectiva, sed etiam de reali & physica. Consequentia est evidens: ex eo enim quod futura essent objectivè Deo præsentia, non rectè probaretur ei non convenire præsentiam in rigore; cum Prophe-tarum mentibus nonnulla sint præsentia objectivè, de quibus tamen in rigore habent præsentiam. Antecesseris verò probatur ex Augusti-no libro 2. quæst. ad Simplicianum, quæst. 2. ubi sic habet: *Quid est præsentia, nisi scientia futurorum? Quid autem futurum est Deo, qui omnia supergreditur tempora? Si enim in scientia res habet, non sunt ei futura, sed presentes: ac per hoc non jam præsentia, sed scientia dici potest.* Idem docet Gregorius libro 20. Moral. cap. 23. his verbis: *Præscire dicitur qui unamquamque rem antequam veniat, videt, & id quod futurum est, priusquam præsens fiat, prævidet &c.*

C Deus autem quomodo est præscius, dum nulla nisi quæ futura sunt præsciuntur, & scimus quia Deo futurum nihil est, ante cuius oculos præterita nulla sunt, præsentia non transeunt, futura non veniunt. Item Anselmus libro de casu Diaboli cap. 21. *Præsentia non propriè de Deo dicitur, cum enim omnia sint ei præsentia, non habet futurorum præsentiam, sed præsentiam scientiam.* Denique Boëtius libro 5. de consolatione, prosa ultimâ, hæc scribit: *Si præsentiam pensare velis, quæ cuncta dignoscit, non esse præsentiam quasi futuris, sed scientiam nunquam desicientis instantia rectius æstimabis.*

§. III.

Mens D. Thomæ aperitur.

Licet apud aliquos dubitatio sit de mente D. Thomæ, & plures ex Recentioribus illum de præsentia objectiva & intentionali exponant, eumque sic intellexisse videantur aliqui ex antiquis ejus Discipulis, ut Egidius, Hervæus, & Sylvester: res tamen adeo manifesta est, ut hac in re de ejus mente dubitare, sit tenebras & caliginem Soli offundere, ac in meridie cæcutire.

E In primis enim hic art. 13. realem & physicam futurorum contingentium in æternitate præsentiam, non obscure his verbis expressit: *Æternitas simul existens ambit totum tempus: unde omnia quæ sunt in tempore, sunt Deo ab æterno præsentia, non solum eâ ratione, quâ habet rationes rerum apud se præsentis (ut quidam dicunt) sed quia eis intuitus fertur ab æterno super omnia, prout sunt in sua præsentia.*

Nec interpretari potest hic locus de præsentia objectiva. Primò, quia præsentia objectivè omnia sunt Deo ab æterno præsentia, per rationes rerum seu ideas, quæ ut habent adiunctam voluntatem divinam, futura contingentia repræsentant. Ergo quando S. Thomas dicit, *Omnia quæ sunt in tempore, sunt Deo præsentia, non solum*

solum ea ratione, quã habet rationes rerum apud se
presentes &c. intelligit illa esse presentia, non
solum objective, sed etiam realiter & physicè;
cum inter presentiam objective, & realem,
nulla detur media.

Secundo, Presentialitas objectiva non est illa
quã unumquodque est actu in seipso, aut in suo
esse, sed quã est in intellectu; nec est sua cujus-
que presentialitas, cum non sit unumquodque
presentis objective per seipsum, sed per speciem
quã representatur. Ergo quando D. Thomas di-
cit quod Divinus intuitus fertur ab æterno super om-
nia, prout sunt in sua presentialitate, & prout unum-
quodque eorum est actu in seipso, non loquitur de
presentia objectiva, & intentionali, sed de phy-
sica & reali.

Tertio, Si de presentialitate objectiva loque-
retur, non opus esset ad æternitatem recurrere,
quã mensuratur Dei cognitio: nam cognitio que
mensuratur tempore, & fertur in rem realiter
absentem, habet illam objective presentem.

Quarto, D. Thomas infert omnia quã sunt in
tempore, esse Deo ab æterno presentia: quia æter-
nitas sua simul existens, ambit totum tempus: Sed æ-
ternitas verè & realiter ambit omne tempus:
Ergo & ea quã sunt in tempore, verè & realiter,
& non objective solum, sunt Deo presentia ab
æterno.

Denique, Cum æternitas non sit attributum
pertinens ad cognitionem, sed ad durationem,
non circulat presentiam objective, sed realem
& physicam. Ergo quando S. Thomas dicit, futu-
ra contingentia esse Deo presentia, ratione
æternitatis, non loquitur de presentia objec-
tiva, sed de physica & reali.

Præterea idem S. Doctor, pluribus aliis in lo-
cis, eandem presentiam realem futurorum con-
tingentium in æternitate, ita expressè docet, ut
nullam, nisi extortam & violentam, admittant
explicationem: ut videri potest in hac parte qu. 1.
art. 3. quest. 86. art. 4. primo contra Gent.
cap. 66. & 67. in primo sent. dist. 38. quest. 1. art.
5. & quest. 2. de veritate art. 12.

216. Quod autem in his locis non loquatur de præ-
sentia tantum objective, tribus argumentis con-
vincitur. Primum est, quia in his locis, ex præ-
sentialitate rerum in æternitate, negat earum
finitionem realem, respectu Dei: ut videri po-
test præcipue quest. 2. de veritate art. 12. in cor-
pore: At ex sola presentialitate objectiva, non
potest negari futurius realis, ut constat in Pro-
phetis, qui habent objective in mente presentia
et quæ tanquam futura prænuñtiant: Ergo S.
Doctor de presentia solum objective non lo-
quitur.

217. Secundum argumentum sumitur ex eo quod
D. Thomas his locis probat futura intuitivè vi-
deri à Deo, quia divina æternitati sunt presentia:
At in hac causali, loqui non potest de presentia
objectiva; aliàs, cum presentia objectiva in vi-
deri constat, probando ideo videri, quia sunt
presentia, idem per idem probaret, & diceret
quod ideo illa videntur à Deo, quia videntur:
quod negatorium esset & absurdum: Ergo de-
bet intelligi de physica presentia. Consequentia
patet. Maior verò probatur ex S. Thoma quæst.
2. de veritate art. 12. ubi ait: Cum visio divina essen-
tia æternitate mensuretur, quæ est tota simul, æterni-
tatum tempus includit, nec alteri parti temporis
desert: sequitur ut quicquid in tempore geritur, non
ut futurum, sed ut presentis videatur. Ergo ex præsen-

tia futurorum ad æternitatem, colligit D. Tho-
mas illa intuitivè à Deo videri.

Eodem argumento usus est 3. contra Gent.
cap. 154. ubi sic habet: Futura contingentia soli divi-
ne cognitioni subsunt, quia ea in seipsis videt, cum sint
ei presentia, ratione sua æternitatis. Item Opusc. 2.
cap. 133. facit eandem consequentiam, & dicit,
quod Deus per certitudinem cognoscit omnia qua-
cumque per temporis decursum aguntur in sua æter-
nitate: nam æternitas sua presentialitate totum tempo-
ris decursum attingit, & ultra transcendit.

Tertium argumentum quo demonstratur D. 218.
Thomam, non solum objective & intention-
nalem, sed etiam realem & physicam, futurorum
contingentium in æternitate presentiam docu-
isse, sumitur ex 1. sent. dist. 38. quest. unica art.
5. in corp. ubi sic habet: Cum Deus uno æterno in-
tuitu, non successivo, omnia tempora videat, omnia
contingentia in temporibus diversis, ab æterno præ-
sentialiter videt; non tantum ut absentia esse in
cognitione sua, &c. Unde cum ab æterno futura
contingentia non habeant esse in propria men-
sura, & duratione, non possunt habere aliud es-
se extra divinam cognitionem, quam in ipsa æ-
ternitate.

§. IV.

Ratio fundamentalis explicatur.

219. **V**T ratio fundamentalis nostræ conclusionis,
que ex natura, perfectione, ac excellentia
æternitatis defumitur, clarè percipiatur, duo
breviter hic præmittenda sunt, ad eius intelli-
gentiam necessaria.

Primum est, æternitatem esse mensuram infi-
nitam simul & indivisibilem; quod patet, tum
ex definitione eius à Boëtio tradita, in qua dici-
tur, quod æternitas est interminabilis vita tota simul
& perfecta possessio. Tum etiam, quia mensura de-
bet esse homogenea, & similis mensurato: unde
cum esse divinum, quod æternitate mensuratur,
sit infinitum, & simplicissimum; & ratione in-
finitatis omnes creaturarum perfectiones conti-
neat, ratione verò simpliciter, præhabeat
illas modo simplicissimo & purissimo, & abs-
que ulla compositione & distinctione, etiam æ-
ternitas erit duratio infinita simul & indivisibi-
lis; & ratione sue infinitatis, omnes duratio-
num inferiorum differentias continebit, nimi-
rum præsens, præteritum, & futurum; ratione
verò indivisibilitatis, continebit illas in unico
nunc indivisibili, & absque ulla divisibilitate
& successione ex parte sui; eo ferè modo quo a-
nima rationalis, quamvis inextensa & indivisi-
bilis, virtualiter tamen coextenditur omnibus
partibus corporis, quamvis divisibilibus & ex-
tensis.

220. Secundum est, quod sicut esse divinum, quam-
vis simplicissimum, equivalet tamen multis per-
fectionibus, quæ sunt dispersæ in rebus creatis,
& potest ab illis diversimodè participari: ita li-
cèt æternitas sit indivisibilis & tota simul, habet
tamen latitudinem quandam virtualem, seu par-
tes virtualiter distinctas, per correspondentiam
& analogiam ad nostrum tempus; ita ut concipia-
mus illam habere unam partem virtualem, cor-
respondentem tempori præterito, alteram cor-
respondentem tempori presenti, & aliam corres-
pondentem tempori futuro; & has diversas par-
tes virtuales, nonnulli Theologi, diversos æterni-
tatis sinus, appellant. His præmissis,

Ratio